

Begrotingswijziging 101/16 A

Voorgestelde behandeling

Procedurevergadering : 19 december 2016

PS-vergadering :

Onderwerp

Besluit vervolgstun philharmonie zuidnederland 2017-2020

Datum

28 november 2016

Documentnummer

GS: 4113314

PS: 4116899

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant,

Samenvatting

In het Bestuursakkoord 2015-2019 is de intentie uitgesproken om philharmonie zuidnederland komende periode te blijven ondersteunen daar waar het meerwaarde levert aan het culturele ecosysteem van Brabant. Daarom stellen wij een begrotingswijziging voor van € 2 mln voor 2017 en een begrotingswijziging van maximaal € 6 mln voor de periode 2018-2020. Daarbij koppelen we onze provinciale bijdrage aan:

- (1) de bijdrage die het orkest levert als kwalitatief hoogwaardige symfonische muziekvoorziening aan het leef- en vestigingsklimaat van de regio;
- (2) de bijdrage aan provinciale doelen met betrekking tot versterking van cultuureducatie en talentontwikkeling en verbinding met (nieuw) publiek, amateurkunst en festivals, podia en gezelschappen in Brabant.

Omdat wij grote waarde hechten aan een kwalitatief hoogwaardig orkest in Brabant, sturen wij sterk op onze relatie met het orkest en zullen wij jaarlijks samen naar de toekomst kijken. De noodzaak voor een provinciale bijdrage op de langere termijn wordt beïnvloed door verdere planvorming van het orkest, waarmee de definitieve bedragen in de resp. beschikkingen van 2018 en later nader bepaald zullen worden.

Het voorstel

1. De begrotingswijziging van € 2.000.000 ten laste van de vrije begrotingsruimte vast te stellen voor de lopende begroting 2017;
2. In te stemmen met de verwerking van de meerjarige effecten van € 6.000.000 ten laste van de vrije begrotingsruimte in de meerjarenraming 2018 t/m 2020 bij de volgende begroting.

Aanleiding

In de periode 2013-2016 heeft de provincie Noord-Brabant philharmonie

zuidnederland ondersteund met gemiddeld € 2 mln per jaar. In het Bestuursakkoord 2015 is vertrouwen uitgesproken dat het orkest “de komende periode haar meerwaarde bewijst als vitaal onderdeel van het Brabantse culturele ecosysteem” en is de intentie uitgesproken om het ook na 2013-2016 te blijven ondersteunen. Daarbij is het orkest in begroting 2017 benoemd als reservering vanuit de vrije begrotingsruimte (PM post).

Datum

28 november 2016

Documentnummer

GS: 4113314

PS: 4116899

Het orkest heeft een aanvraag voor begrotingssubsidie voor periode 2017-2020 bij de provincie ingediend, waarin het opnieuw jaarlijks € 2 mln van de provincie Noord-Brabant vraagt, € 1,75 mln jaarlijkse bijdrage van de provincie Limburg en € 7,1 mln jaarlijkse bijdrage van het Rijk.

2013-2016

Bij de Voorjaarsnota 2012 hebben PS besloten om transitiemiddelen beschikbaar te stellen (eenmalig € 8 mln. voor de periode 2013-2016) voor een orkest van het zuiden “onder de volgende voorwaarden:

- het orkest blijft goed in verbinding met de amateurkunst en het Brabantse culturele veld
- het orkest blijft de educatieve taak goed vervullen
- het orkest kan na de transitie zonder provinciale middelen voortbestaan”¹

Daarnaast zijn er prestaties afgesproken die zich naast de transitie met name richten op educatie/talentontwikkeling, verbreding van de participatie en samenwerking met andere partijen uit de Brabantse culturele infrastructuur.

Doelen m.b.t. educatie, amateurkunst, participatie en verbinding met het Brabantse culturele veld, zoals samenwerkingen met November Music, Brabant Koor en Opera Zuid zijn gerealiseerd. GS willen komende periode de aansluiting van het orkest bij Brabantse talentontwikkeling verder realiseren.

De fusie naar één organisatie met standplaatsen Eindhoven en Maastricht is gerealiseerd. Wij constateren echter dat aan de derde bovengenoemde voorwaarde niet is voldaan en het orkest zonder extra middelen niet de huidige vorm en orkestformatie kan behouden. Dit is voor GS een aandachtspunt voor de komende periode.

2017-2020: wat doen het Rijk en Provincie Limburg?

Philharmonie zuidnederland krijgt als rijksinstelling subsidie van OCW. OCW verleent subsidie voor de periode 2017-2020 met een ‘ja, mits’, in lijn met het advies van de Raad voor Cultuur. Het orkest is gevraagd om:

- “- een plan om binnen de komende subsidieperiode via volledige integratie van twee orkestkernen tot één orkest te komen. Onderdeel van dat plan is een strategie ten aanzien van de geografische vestiging

¹ Uit Statenmededeling, 18 december 2012.

(standplaats) van het orkest die rekening houdt met zowel artistieke als bedrijfsmatige en regionale overwegingen;
- een uitgewerkte strategie voor een groter publieksbereik en voor het behalen van meer eigen inkomsten.”

Datum

28 november 2016

Documentnummer

GS: 4113314

PS: 4116899

De Provincie Limburg heeft vanaf 2017 structureel jaarlijks € 1,75 mln op de provinciale begroting voor philharmonie zuidnederland.

Bevoegdheid

PS stelt begrotingswijziging vast, GS besluiten over uitvoering en verlening. PS hebben in de Cultuuragenda van Brabant 2020 aangegeven dat we als provincie topinstellingen willen stimuleren hun rol te pakken in het Brabantse cultuursysteem en zich te verbinden met de basis, met name cultuureducatie en talentontwikkeling. GS hebben dit uitgewerkt in het Uitvoeringsprogramma Cultuur 2016-2020. Hierin is philharmonie zuidnederland als een apart onderdeel benoemd en aangegeven dat de provincie wil inzetten op een stevige rol van het orkest in de muzieksector van Brabant.

Doel

De provincie heeft belang bij een duurzame, toekomstbestendige symfonische muziekvoorziening die bijdraagt aan de provinciale doelen van Brabant. Zoals aangegeven in het Bestuursakkoord 2015 en het Uitvoeringsprogramma Cultuur 2016-2020, wil de provincie specifiek bij het orkest datgene stimuleren waar wij meerwaarde en kansen zien voor het culturele ecosysteem van Brabant.

Daarbij willen we de provinciale bijdrage koppelen aan:

- a. De bijdrage van een kwalitatief hoogwaardige en innovatieve symfonische muziekvoorziening als philharmonie zuidnederland aan het leef- en vestigingsklimaat van de regio.
- b. De bijdrage die het orkest levert aan: het versterken van cultuureducatie en talentontwikkeling in Brabant en de verbindingen die het orkest maakt met (nieuw) publiek, amateurkunst en diverse festivals, podia en gezelschappen in Brabant.

Met de kanttekening dat de noodzaak voor een provinciale bijdrage op de langere termijn wordt beïnvloed door:

- c. Uitkomsten van aanvullende planvorming van het orkest m.b.t. integratie van twee orkestkernen naar één orkest en strategie t.a.v. geografische vestiging.
- d. Mate waarin orkest werkt aan het behalen van meer publieksbereik en meer eigen inkomsten.

GS benadrukken daarom dat de definitieve bedragen in de resp. beschikkingen van 2018 en verder nader bepaald zullen worden op basis van verdere planvorming.

Verlening voor 2017

Vanuit bovenstaande uitgangspunten zijn GS voornemens om philharmonie zuidnederland subsidie voor één jaar (2017) te verlenen en op basis van de inhoud van nadere planvorming van het orkest en het Muziekgebouw Eindhoven een besluit te nemen over de volgende jaren.

Datum

28 november 2016

Documentnummer

GS: 4113314

PS: 4116899

Voor 2017 werken we de doelen uit in de volgende concrete prestaties:

- Het uitvoeren van minimaal 153 educatieactiviteiten aan minimaal 11.000 leerlingen van het primair en voortgezet onderwijs in Noord-Brabant.
- Bijdrage aan talentontwikkeling in Noord-Brabant, in afstemming met de Fontys muziekopleiding van Tilburg en Talenthub Brabant, waarbij minimaal 5 talenten afkomstig van een Brabantse onderwijsinstelling deelnemen.
- Minimaal 4 uitvoeringen met amateurkunst (harmonieën/fanfares/brassbands) in Noord-Brabant en minimaal 1 uitvoering met Brabant Koor.
- Het verlenen van 28 operabegeleidingen aan Opera Zuid om niet, waarvan minimaal 10 begeleidingen in Noord-Brabant.
- Minimaal 10 jaarlijkse seasonal concerts en/of samenwerkingen met Brabantse festivals en gezelschappen, waaronder November Music, Mattheüs Passion, Nieuwjaars- en Carnavalsconcerten, Internationaal Vocalisten Concours, Stabat Mater, Euregio Jeugdorkest en Opera op de Parade.
- Minimaal 5 activiteiten ten behoeve van (het bereiken van) nieuw publiek in Brabant, zoals bijvoorbeeld Spicy Classics en Leading the South.
- Profileren van symfonische muziekpraktijk in Zuid-Nederland, waarbij minimaal 45 concerten (familie- en abonnementsconcerten) in Brabant worden verzorgd.
- Het in partnerschap versterken van de internationale profilering van Brabant en Eindhoven in het bijzonder.

De beoogde resultaten komen voor het overgrote deel terug in het meerjarenplan dat voor periode 2017-2020 door orkest is aangedragen. Tevens hebben wij van het orkest aanvullende informatie ontvangen over hoe de gevraagde € 2 mln Brabantse bijdrage zich tot deze resultaten verhoudt. Dit geeft ons mogelijkheden om de resultaten te labelen aan bedragen, waardoor we meer mogelijkheden dan voorheen hebben om op deze prestaties te sturen.

Voorwaarden

Naast bovenstaande prestaties willen GS stevig sturen op efficiency, en op een proces dat leidt tot een orkest met hoogwaardige artistieke kwaliteit en een duurzame organisatie- en vestigingsvorm. Wij stellen philharmonie

zuidnederland de voorwaarde dat de plannen die zij aanleveren aan OCW m.b.t. integratie van twee orkestkernen naar één orkest en geografische vestiging (1) en strategie voor het behalen van meer publieksbereik en eigen inkomsten (2) ook aan ons aangeleverd worden. Wij willen graag intensief met hen in gesprek over deze plannen en de uitwerkingen van deze planvorming op artistieke kwaliteit, efficiency en de uitvoering van provinciale doelen en profilering. Op deze punten zullen wij de planvorming ook toetsen. Uiterlijk 1 juni willen wij geïnformeerd zijn over de resultaten, zodat we deze kunnen betrekken bij planvorming voor latere jaren.

Datum

28 november 2016

Documentnummer

GS: 4113314

PS: 4116899

Naast de monitoring van de resultaten in de jaarlijkse P&C cyclus, en het bespreken van de aanvullende plannen zullen wij met het orkest ook reguliere halfjaarlijkse gesprekken voeren over artistieke kwaliteit, bedrijfsvoering, publieksbereik en de meerwaarde die het orkest levert aan het Brabantse culturele ecosysteem.

Argumenten

1. *Door het orkest te ondersteunen dragen we bij aan een versterking van het culturele ecosysteem van Brabant, zoals uitgewerkt in het Uitvoeringsprogramma Cultuur 2016-2020.*
 - 1.1 Als enig professioneel symfonisch orkest van Brabant speelt philharmonie zuidnederland een sleutelrol in het Brabantse culturele ecosysteem. Het orkest levert een bijdrage aan cultuureducatie, talentontwikkeling en verbinding met amateurkunst en nieuw publiek. Op deze onderdelen heeft het orkest de afgelopen periode resultaten behaald met o.a. de productie van diverse educatieactiviteiten en - voorstellingen, concerten met amateurkunstverenigingen en bijvoorbeeld het gratis toegankelijke Opera op de Parade met Opera Zuid. Zowel de Raad voor Cultuur als de Provinciale Adviescommissie Kunsten prijzen de voortvarende wijze waarop het orkest taken m.b.t. educatie heeft opgepakt. Bovenstaande inzet wil de provincie graag stimuleren, ondersteunen en verder uitbouwen.
 - 1.2 De aanwezigheid van het orkest in Brabant en samenwerkingen die daaruit voortkomen met diverse Brabantse festivals, podia en gezelschappen (zoals November Music, Internationaal Vocalisten Concours en Brabant Koor), geven een impuls aan een dynamisch en divers cultuurklimaat in Brabant. Dit bij uitstek provinciale belang willen wij blijven ondersteunen.
2. *De aanwezigheid van een symfonische muziekvoorziening als philharmonie zuidnederland draagt bij aan het leef- en vestigingsklimaat van de regio.*
 - 2.1 Naast een bijdrage aan culturele doelen, draagt de aanwezigheid van een kwalitatief hoogwaardige symfonische muziekvoorziening bij aan de allure van de Brabantse steden en de regio

Brainport in het bijzonder. Philharmonie zuidnederland past daarmee in een innovatieregio met veel internationale werkgelegenheid.

2.2 Het orkest is een belangrijke huurder in Muziekgebouw Eindhoven en draagt daarmee bij aan de programmering, exploitatie en functie van deze kwalitatief hoogwaardige muziekzaal, die tot de Europese top behoort.

2.3 Vestiging van het orkest in Eindhoven draagt bij aan directe werkgelegenheid in Eindhoven en een spin-off van indirecte werkgelegenheid. Zo leveren musici een bijdrage aan cultuureducatie in de regio waarin ze woonachtig zijn.

Datum

28 november 2016

Documentnummer

GS: 4113314

PS: 4116899

Kanttekeningen die betekenis hebben voor 2018 en verder

1. *Op dit moment kennen we nog niet de uitkomsten van aanvullende planvorming van het orkest m.b.t. integratie van twee orkestkernen naar één orkest en strategie t.a.v. geografische vestiging.*

Deze planvorming zou kunnen leiden tot een voorstel voor één orkestkern en één standplaats. Hierdoor kan mogelijk efficiency in de bedrijfsvoering worden bereikt. Dit heeft echter als nadeel dat in één van de provincies het orkest niet langer is gevestigd. Voor een eventuele bijdrage van de provincie voor 2018 en verder kan met de resultaten hiervan rekening worden gehouden. We wachten daarbij de planvorming van het orkest af en laten tegelijkertijd nu samen met de provincie Limburg een scenario-onderzoek uitvoeren naar mogelijke organisatie- en vestigingsvormen van philharmonie zuidnederland.

2. *Het orkest zou met meer eigen inkomsten door meer publieksbereik en nieuwe stakeholders minder afhankelijk kunnen worden van provinciale ondersteuning.*

1.1 Het orkest is primair een rijksverantwoordelijkheid. Wanneer eigen inkomsten stijgen door verbeterd publieksbereik of ondersteuning van nieuwe stakeholders zou dat de afhankelijkheid van provinciale bijdrage kunnen verminderen. Echter bestaat geen enkel rijksorkest zonder de co-financiering van regionale overheden. Sterker nog, in sommige regio's leggen regionale overheden meer of bijna evenveel in als het Rijk. Zo kreeg het Rotterdams Philharmonisch de afgelopen vier jaar met 6,4 mln euro van de gemeente meer dan van het Rijk (4,3 mln), net als het Residentie Orkest dat 3,8 mln euro van de stad Den Haag ontving en 2,7 mln van het Rijk. Het Concertgebouworkest krijgt van Amsterdam bijna evenveel (6 mln) als van het Rijk (6,7 mln).

1.2 De provincie heeft in 2012 gesteld dat het orkest na de transitie zonder provinciale middelen zou moeten kunnen voortbestaan. Van een verminderde afhankelijkheid van provinciebijdragen is tot op heden nog niets gebleken. Tegelijkertijd zien we dat OCW met continuering van de jaarlijkse extra miljoenen voor samenwerking én met het overnemen van het

advies van de Raad voor Cultuur ook komende vierjaren-periode als transitiefase lijkt te benaderen. Net als de provincie, heeft OCW ook aandacht voor de kansen die meer eigen inkomsten en publieksbereik met ze zich meebrengen. In 2017 dient het orkest in opdracht van OCW een uitgewerkte strategie aan te leveren die leidt tot meer publieksbereik en meer eigen inkomsten.

Datum

28 november 2016

Documentnummer

GS: 4113314

PS: 4116899

Financiën

Bij de coalitieonderhandelingen Bestuursakkoord 2015-2019 is het orkest benoemd als eerste prioriteit bij beschikbare begrotingsruimte. Bij de Begroting 2017 is aangegeven dat het beschikbare saldo voor 2017-2020 (cumulatief) € 81,8 mln bedraagt, na aftrek van de in de begroting benoemde reserveringen. Dit voorstel vraagt een begrotingswijziging voor de bijdrage aan het orkest van totaal € 8,0 miljoen voor 2017-2020 ten laste van de vrije begrotingsruimte. In de begroting wordt de volgende prestatie-indicator gekoppeld aan het besluit:

Prestatie-indicator	2017	2018	2019	2020	Totaal
Symfonische muziek in Brabant borgen door bij te dragen aan een toekomstbesteding orkest philharmonie zuidnederland	€ 2,0 mln	€ 2,0 mln	€ 2,0 mln	€ 2,0 mln	€ 8,0 mln

De totale begroting 2017-2020 van philharmonie zuidnederland bedraagt € 13,4 mln per jaar. De ingediende begroting is stabiel ten opzichte van de begrotingen tot en met 2016. De belangrijkste kostenpost is personeel ten behoeve van orkestactiviteiten (orkestformatie, dirigenten en gerelateerde ondersteuning) à € 9 mln per jaar. Het aanvullende plan van het orkest dat voor de zomer van 2017 wordt opgeleverd heeft mogelijk impact op de begroting van 2018 en verder.

Philharmonie zuidnederland heeft nog eigen vermogen die in 2013 gekoppeld zijn aan frictiekosten n.a.v. de fusie. Hiervan resteert nog € 5,1 mln. Het is echter aan OCW om te bepalen waar deze reserves voor mogen worden ingezet.

Europese en internationale zaken

Gelet op de internationale ambities van philharmonie zuidnederland valt niet uit te sluiten dat de steun een effect heeft op het handelsverkeer tussen lidstaten. Hierdoor vormt de subsidie mogelijk staatssteun. Bij definitief besluit tot vervolgstun zal daarom – evenals we vorig jaar hebben gedaan – gebruik worden gemaakt van de vrijstelling voor cultuursteun en wordt een kennisgeving gedaan aan de Europese Commissie.

Planning

In 2017 levert het orkest aanvullende plannen aan en worden de resultaten van het scenario-onderzoek opgeleverd dat wij in samenwerking met de provincie Limburg laten uitvoeren. GS betrekken Provinciale Staten graag bij verdere besluitvorming en zouden daarom graag in het najaar van 2017 met u over de philharmonie zuidnederland spreken in een themabijeenkomst.

Datum

28 november 2016

Documentnummer

GS: 4113314

PS: 4116899

Bijlagen

Bijlage 1. Begrotingswijziging

Gedeputeerde Staten van Noord Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

ir. A.M. Burger

Auteur: mevrouw I.J.P.A. Verdonschot, iverdonschot@brabant.nl, (073) 680 84 06